

FÜGGETLEN ÚJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Egészévre 8 korona
Félévre 4 korona
Negyedévre 1 korona 50 fillér
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-út 26. szám. (Körtelek).

A nagy-szalontai Kossuth-szobor.

A magyar nemzet szabadságszeretetének megnyilvánulása az a szép tény, hogy Kossuth Lajosnak, a nemzet apjának széles e hazában emlékszobrot emel a hazafias kegyelet.

Csak nemrégén állított Kossuth-szobrot Miskolcra, Marosvásárhelyre, melyek igen nagyszabású, szép művek. A monori kisebb és ilyen több községben emeltek. Közélebről a Nagy-Szalontaiak leplezték le a lelkes adományokból állított remek Kossuth-szobrot, mely egyike ezennemű szobraink legsikerültebbjeinek.

Hogy mennyire lelkesülnek a Kossuth-szobrok felállításában Magyarországon, annak tulajdonképpen nemcsak a Kossuth név a lelkesítője, hanem a szabadság szent eszméje, mely nállunk össze van forrva Kossuth Lajos nevével. Valamennyi felállított Kossuth-szobor, egyszersmind a magyar szabadságnak is emléke,

mely az egyenlőség, testvériség és szabadság nevében, annak lelkesülése folytán emeltetett.

Nagy-Szalonta nemes érzelmű, szabadságszerető közönsége igen szép példáját adta e szobor felállításával Kossuth Lajos emléke iránt táplált tiszteletének, de egyszersmind zászlót hajtott a szabadság angyala előtt is azáltal, hogy nem kisebbszerű mellszobrot, hanem egy országos nagy művet emelt, mint műemléket. E remek alkotás megállja kettős jellegű helyét. Mint Kossuth-szobor: nagyszabású, mint szabadságemlék: elég nagy Nagy-Szalonta város méreteihez.

Mindenkor örömmel adunk helyet ilyen érdemes emlékek bemutatására és készséggel ismerjük el a kegyelet sikeres működését, ha ilyen eredményeket tud felmutatni. Kisebb helyeken azonban inkább javasoljuk a kis Kossuth-szobrok helyett, Kossuth-alapítványokat tenni.

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minőket

Mauthner Ödön

27 év óta
csász. és kir. udvari szállító
magkereskedésében kaphat.

Választások előtt.

Rövid idő múlva bezárul az országgyűlés. Előtte állunk a képviselő-választásoknak. Kérdések merülnek fel, amelyekre választ óhajtunk és ezek között a kérdések között legérdekesebb az, hogy *lesznek-e tiszta választások?*

Mert igaz, hogy a törvény szigoruan előírja, de a világon nincsen csalhatatlan. Ki lehet azt a törvényzikket játszani százféleképpen, mert azt is csak emberek, gyarló emberek csinálták.

Annál érdekesebb a tiszta választás kérdése, mivel kormányelnökünk a »*jog, törvény és igazság*« jelszavait vallja magáénak. Tudni akarjuk tehát azt, hogy miként tartja meg ígéretét a kormány vezérembere? Vagy az ő ajkán hirdetett elvek is csupán szépen hangzó jelszavak és a »*jog, törvény és igazság*« nem egyéb, mint mézesmadzag, melyet elhuznak az ajkunk előtt, hanem megizlelni sem engedik. Lesz kufárkodás? Lesznek Judások, kik elveikért felszedik a harmincz pénzeket? Lesznek választópolgárok, akik az elveiket tömegesen viszik piacra?

Ha lesznek, akkor elsősorban nem a kísérőt, de a gonosztevőt kell elítélni. Mért panaszkodik a nép, ha eladja szabadságát, elvét, hitét, meggyőződését? A gonosztevőt büntetik. A nép gonosztevő, tehát bűnhődjön.

Szeretnék én olyan urat látni, aki a bűnös pénzt az én tárczámba tegye, hogy Judást csináljon belőlem, ha én nem akarom! Az nem lehet! Közös akarat kell, közös megegyezés az adásvevéshez. Mig az elvek eladásához, annál erősebb, nagyobb gazemberség. Gyalázatos a vevő, mert tiltott árut veszen, de százszor alávalóbb az eladó, mert önmagát adja el.

Lesznek-e tiszta választások?

Nemcsak az uraktól függ az, atyámfiak, hanem legelsősorban a választópolgároktól. Ha ti akartok egyöntetűleg tiszta választást és a pénzt sem nem kéritek, sem el nem fogadjátok: akkor tiszta választások lesznek. Mig ellenben, ha becstelen-bitangok módjára azon gondolkoztok, hogy mennyit ér a szavazatom? Ki veszi meg? Ki ad többet? ... No, akkor nem lehetnek tiszta választások, ha a kormányelnök bármennyire akarja is. Aki a becsületét meg akarja őrizni és van hozzá erős akarata: attól azt elvenni nem lehet. Aki az elvét eladni nem akarja, ígérhetnek bármennyit érte, még sem adja el: ott van Petőfi dala:

„Ha ez a pénz volna csak foglaló,
S még száz annyi lenne borraavaló,
A világot adnák ráadásnak
Szeretőmet még sem adnám másnak!“

Ebből okosodj magyarom! Mert, ahogy annak a juhászlegénynek a szeretőjétől függ a boldogsága és *nem adhatja oda, sem az erszény pénzért! sem száz annyiért! de a világot sem!* éppen úgy a választópolgárnak az elvhűségétől függ a boldogulása! Tehát ne adja el semmi árért.

Ha pedig eladjátok, akkor ne panaszkodjatok, hanem: ki, amit kereset, megkapja. Ha becstelenséget, bitangáságot kerestek: annak viselje a következményét.

Rövid idő múlva itt a próba. Szeptember 9-én bezárják az országgyűlést. A választásokból meg tudjuk október közepéig, hogy mennyi a tisztességes, becsületes ember Magyarország szavazói között. Megtudjuk ezt a *tiszta választásokból*, hol az igazi becsületesség, mint a szinarany, tisztán fog tündökölni. *Szittyá.*

Vessünk jó vetőmagot.

„*Ki mint vet, úgy arat*“ — mondja a példaszó nagy bölesen. De azt mondhatja a kiscgazda, hogy *hol vegyen igazán jó vetőmagot?* Hát azt is elmondjuk, mert nem elég azt tudni, hogy jó vetőmag kell, hanem szükséges annak a beszerzési helyét is ismerni. Éppen ezért minden értelmes gazda, ha megbízható vetőmagot akar, olvassa el figyelmesen ezt a kis cikket.

Hol kaphatunk tiszta és jó vetőmagot?

Megbízható, tiszta faj-vetőmagot kaphatunk a következő állami uradalmakban: *kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi* és *fogarasi* ménesbirtokokon, valamint a *gödöllői* koronauradalomban. A birtokok igazgatóságához kell fordulni, de a föltételeket is elmondjuk, mert jó azt tudni.

Mennyibe kerül a vetőmag?

Az uradalmak a tiszta vetőmagot a napi piaczi áron számítják. Még pedig Kisbér és Bábolna a győri piaczi árakat számítja. Gödöllő és Mezőhegyes a budapesti napiárakat. Fogarason a fogarasi piaczi árakat mindenütt az elszállítás napján való gabna árat.

Szállítási költség a vasutig *métermázsánként*. Kisbér és Bábolnáról 40 fillér, Gödöllőről 30 fillér, Mezőhegyesről 1 korona. A vetőmag elsőrendű minősége és rostálásáért külön a piaczi árhoz 1 koronát még hozzá számítanak métermázsánként.

Hogy rendelhet a gazda ilyen vetőmagot?

Legelőször elmegy a biróhoz és községi bizonyítványt kér arra nézve, hogy a kérelmezett vetőmagra valóban szüksége van. Most a kérvényét írja meg az igazgatóságához, honnan vetőmagot kér és kiteszi, hogy mennyi kell ebből és abból a vetőmagból. *Egy gazdának összes vetőmagot egy gabonanemből legtöbb: 100 mázsaig lehet rendelni, de akkor más fajtákból összesen többet 10 mázsnál nem adnak ki.* Ugy értsük ezt, hogy ha egy gazdának buza kell

vetőmagnak legtöbb, abból kap 100 mmázsát, de akkor zabot, árpát és egyebeket csak még 10 mmázsát kérhet. A szükséges vetőmagot lehet az említett uradalmaknál *előjegyeztetni*, vagyis lefoglalni jó előre és pedig őszi gabonára október 1-ig, tavasziakra december hónap végéig.

Ez a vetőmag-kiszolgáltatás csak a jövő tavaszi vetés végéig fog történni. Akinek tehát jó vetőmagra van szüksége, el ne mulassza a jó alkalmat, mert ilyen megbízható helyről nem minden esztendőben lesz alkalom vetőmagbeszerzésre. Az eljárás olyan egyszerű és érthetőleg van itt leírva, hogy bárki megérthette s ezáltal a ritka kedvezményt javára fordíthatja. (P.)

Erzsébet királyné emlékezete.

Szeptember hó 10-én lesz harmadik évfordulója annak, hogy ős királyunk, ő Felségének, I. Ferencz Józsefnek hitvesét, Erzsébet királynét, a magyarok Nagyasszonyát, Genfben egy minden emberi érzésből kivetkezett anarkista orgyilka elpusztította. Ez az örült, undok tett gyászba, sötét mélységes gyászba borította akkor nemzetünket s most a szomorú évforduló idején is ennek a gyásznak, mély bánatnak hatása alatt állunk, mert a megboldogult királyasszonyhoz való hűséges ragaszkodásunk, rajongó szeretetünk határt nem ismert. Hű magyar népéhez való ragaszkodásáról Erzsébet királynénak ma már — sajnos — csak legendák szólnak, mert áldott jó szíve immár kihűlt, annyi jót osztó jótékony kezei elhidegültek s porhüvelybe a bécsi kapuczinusok sírboltjában pihen.

Most a szomorú évforduló alkalmával fölül minden magyar ember lelkében a fájdalom, a gyász s imánkba foglaljuk a Nagyasszony áldott nevét, kérve a Mindenható, hogy sokat szenvedett lelkének adjon enyhe, örök pihenést.

Szeptember hó 10-én, Erzsébet királyné halálának évfordulóján az összes egyházakban valláskülönbőség nélkül gyászistentiszteleteket tartanak. Így rójja le a kegyeletet a magyar nemzet minden évben és ez a kegyeletérzés összeolvad a szívünkkel, örökemlékü lesz, míg csak magyar él. (ha.)

Kérjünk magyar cukrot!

Roszbabbak vagyunk a világ legzsémbesebb anyósánál, de mit tegyünk, ha szüntelen alkalom kerül a zsörtölődésre. Ahol a magyar nemzeti és anyagi érdek megkivánja, mindenkor szót emelünk az igazság védelmére. Hogy mennyire okunk van felszólalni ez esetben is, azt ítélje meg az olvasó. Magyarországon 1898—99. termelő évben 1,98.5855 métermázsa cukrot állított elő a 20 magyar cukorgyár. Ebből csak 580,476 métermázsát helyeztünk el Ausztria és Magyarország területén, a többi külföldre ment és a magyar cukoriparnak tisztességet szerzett. Kiállotta a versenyt a világ piacán mint elsőrendű, finom cukor. Igaz, hogy az állam a cukoripar fejlődésére nagy összeget áldozott. 1888—1898-ig, tehát tíz év alatt 19,567.422 koronát áldozott és áldoz még ma is. Nem tagadjuk, hogy a mezőgazdaság hasznára válik és meglátszik a haladás, a versenyképesség.

Ezeket a megbízható statisztikai számokat csak

azért adtuk elő, hogy hivatalos helyről bizonyítsuk azt, hogy *Magyarország cukortermeleése nagyobb, mint amennyit elfogyasztunk*, azért kell a kivített előmozdítani.

És mégis mit látunk?!... azt, hogy az 1899-ik évben 337.033 métermázsa cukrot hoztunk be Ausztriából!! Ez valóban gondolkozóba ejt. *Miért fogyasztjuk mi a rosszabb osztrák cukrot, mikor a magyar cukor jobb, finomabb?* Mert nem ocsóbb az a német édesség a mienknél, hát mi az oka? ki az oka, hogy mégis osztrák cukrot eszünk?...

Több okot lehet mondani, de legjobb, ha egyet és az igazit mondjuk ki. Ennek a németkedésnek az az oka, hogy a magyar kereskedők nem tartanak magyar cukrot. Már meg van az osztrák összeköttetés, ahonnan eddig vásároltak. Talán egy hónappal, a régi ismeretség jussán, tovább várnak az áráért a németek és ezért mi osztrák cukrot fogyasztunk a mi híres cukoriparunk mellett a nemzet szégyenére és a német öröme, aki kikaczagja a bolond magyart. Legyünk már egyszer magyarok igazában. Nézzük meg a cukorsüveget s ha rajta van az utálatos kétféjű sas, üssük a hazafiatlan boltos szemébe. Az a kétféjű szörnyeteg madár elég ideje keseríti nemzetünk életét, most cukorral akar édesíteni, de el ne fogadjuk. Együttérzés, összetartás erősíti meg a magyart. Most is mutassuk meg, hogy a magyar egy nemzet, nem kotyvalék fattyu nép. Egyet akarunk mindnyájan: a nemzet felvirágozását!

Tehát kérjünk, követeljünk magyar cukrot mindenfelé a pénzünkért. p—s.

Az árvapénzekről.

Mintegy másfél évvel ezelőtt midőn az ország több vidékén az illető pénztintézetek élén állók bűnös üzelmek révén csődbe jutott több vidéki takarékpénztár, felmerült a sajtóban az árvapénzeknek állami járadékokban és záloglevelekben, valamint szövetkezeteknél való elhelyezésének kérdése. Ugyanekkor a Gazdák Országos Testülete egyik gyűlésén szóba is került az, hogy az árvapénzek a megyei árvaszékektől az illető megye területén működő szövetkezeteknek adassék ki kölcsönképen gyümölcsözés végett. Ebben az irányban az Országos Magyar Gazdasági Egyesület fel is irt a belügyi kormányhoz, ezideig azonban még semmiféle intézkedés ez irányban nem történt.

A gombamódra megnövekedett vidéki takarékpénztárakban helyezik el legtöbbször a vármegyék az árvapénzeket s azokban bizony nem lehet mondani, hogy biztos helyen volna az árvák vagyona, mert mint a példa mutatja számtalan esetben elkallódik s a szegény árvák bittel üthetik nyomát az Amerikába szökött sikasztó takarékpénztári uraknak.

Ha az árvapénzeknek és egyáltalán véve a közpénzeknek, városok, törvényhatóságok készpénzkészleteinek elhelyezése akként történék, amint az Országos Gazdasági Egylet javasolta a belügyi kormánynak, hogy t. i. minden megyében a hitel- és fogyasztási szövetkezetek esetleg a megyei központok forgathatnák ezen pénzeket az Országos Központi Hitelszövetkezet főfelügyelete alatt, ezek a szövetkezetek ekként el volnának látva kellő pénzerővel, működésük hatékonyabb lehetne s meg volna adva a mód arra, hogy ezek a szövetkezetek felvirágoz-

zanak és vidékük fellendülésnek bőséges forrását képezzék.

Mint halljuk, a belügyminiszteriumban erre nézve most dolgoznak ki javaslatokat. *h.*

Betiltott vásári szerencsejátékok.

Végre-valahára a belügyminiszterig jutott a vásárok alkalmával elkövetett csalások egy módja. Ez a szerencsejátékokból állott. Hát éppen ideje volt ennek a szabadon üzhető rablásnak a betiltása. Hány szegényebb sorsu atyámfjának csalták ki a nehezen keresett garasait azáltal, hogy a csalásról nem tudott. Rászedni bárkit lehet, mert nincsen csalhatatlan ember. Hanem, míg a tanult ember beismeri a tapasztalt kárt és okul rajta, a nem tanult ember nem így van ezzel.

Ott van példának a czéldobás — karikákkal. Ki ne ismerné ezt a könnyű csalási módot. A bohóczruhába bujt csaló póznát állít föl, melyre kiálló ágakat helyez, mint a ruhafogas. Mindenik fogasra valami tárgy van akasztva, hogy aki arra rá tudja dobni a négy fillérrel megvett vasgyűrűt, az nyert.

Maga a csaló elkezd a dobást s mivel ez már gyakorlott mestersége, könnyű szerrel eltalálva, tele hányja a fogas kiálló részeit. A bámuló atyafi kedvet kap hozzá. Csak két krajczár egy karika. Hát veszen ötöt. Már ebből ő is találhat egyet és nyer egy pompásan kinéző zsebkést. De ami valójában nem ér két hatost.

Mi sem egyszerűbb dolog, mint az, hogy az atyafi nem talál. Hanem, mit neki az a hatos?! Még rászán egy hatost. Megezik, hogy nyer egy 15 krajczáros kést két hatosért, ha ügyes. De megezik az is, hogy eldobál bosszuságában egy pengőt, aztán káromkodva tovább megy.

Vannak a vásár elején nagyobb nyerők is, akik egy ébresztő órát nyernek, de csak azért, hogy ezáltal hódítsák, csalják oda a játékosokat. A bohóczruhás csalók rendszerint tele zsebbel távoznak a vásár lejártával. Náluk a veszteség kivan zárva. A bolond közönségből pedig megadják az árát sokan a nyerészkedési vágyuknak. Éppen ezért és az ehhez hasonló esetekért örvendünk a legújabb rendeletnek, mely a magyar kir. belügyminiszter f. évi aug. 4-én kelt 64573. sz. körrendeletének 8-ik §. Szövege a következő:

„Nem adható engedély általában olyan játék üzésére, melynél a vállalkozó, pénz, vagy tárgynyemény kilátásba helyezésével kelti fel a közönség játék-szenvedélyét. Különösen, mint a szegényebb sorsu, tudatlan nép kizsákmányolására irányuló szerencsejátékok tilosak: 1. báb (hordozható) tekebáb, 2. golyó, szinesgolyó, 3. baba, szinesbaba, 4. monaco, 5. mariandli, 6. birbies, 7. czéldobás (kör, karika, vagy lemezdobás, 8. szín (Farben-spiel) számozott szín és az ezekhez hasonló természetű egyéb játékok.“

(y. s.)

SZÖVETKEZETI ÉLET.

Szövetkezeti életbiztosítás.

Életrevaló eszmét vetett fel a napokban egy-néhány a szövetkezeti élet terén jó névvel bíró férfiú. Életbiztosító-intézetet akarnak szervezni szövetkezeti alapon. Az eszme minálunk új. Vannak ugyan biztosító intézeteink, akik életbiztosítással is foglalkoznak, ámde valamennyi spekulációra alapított vállalkozás. Épügy, mint a legtöbb biztosítási intézmény minálunk nem egyéb, mint zsiros hasznothajtó részvénytársaság. Van ugyan minálunk is szövetkezeti alapon épült életbiztosító intézet, csak hogy ez mind idegen.

Vidéki ember ha fölrándul Pest városába, ugyancsak megbámulja azokat a czifra nagy tornyos palotákat, amelyet ezek az idegen társaságok emeltek itt. Milliók és milliók folynak be ezek pénztáraiba és sajnos, ezeknek a millióknak a hasznát legnagyobb részben a külföld idegen országai élvezik.

Hát ez nincs rendén. Ime ez is egyik tér, ahol a magyar emberről a bőrt huzzák le a legszebb jelzőszavak alatt, mert magát az életbiztosítást kárhóztatnunk nem lehet. Egy pár krajczárért, vagy mondjuk forintért nyugodalmat szerezhet kiki magának, hogy ha véletlenül valami baleset éri, nem lesz kidobva a nyomorúságnak. Egy pár krajczárba kerül ez a bizonyosság, mondom, és a mai mostoha viszonyok között ez sokat ér. Egy baj van azonban, hogy az életbiztosítás díjtételei jóval olesóbbak lehetnének, ha a busás haszonra dolgozó részvénytársaságok kezéből kivennők ezt.

A tűz- s jégkár elleni biztosítást immár Magyarországon is egy derék biztosító-szövetkezet vette a kezébe, amelyet a magyar gazdák alapítottak. A vállalkozást nem mondhatjuk sikertelennek, az első két év arról győz meg, hogy a szövetkezeti biztosítás, ha maga az intézmény jó kezébe van fektetve, feladatának meg tud felelni, a cél pedig, hogy a biztosítást olesóbbá tegyék, könnyen elérhető.

Jól tudjuk, hogy falusi ember nem igen gondol arra, hogy az életét beasszekuráltassa, a városi nép már inkább megszokta tenni.

Azt hisszük, hogy a »Független Ujság« olvasói között is akad olyan ember, aki baleset vagy halál ellen be akarja magát biztosítani. Ez esetben óva intünk mindenkit, hogy ne üljön fel az országban száz számra kóborló ügynököknek, akik részvénytársasági alapra fektetett biztosító intézeteknek hálójába gyűjtik az embereket. Várjanak néhány hétig türelmesen, az életbiztosító szövetkezet, amint halljuk, mihamar nyélbe lesz ütve, habár most még nem tudjuk, hogy milyenre tervezik azt, de ez üdvös áramlat, amely mostanában minden térről ki akarja küszöbölni a tulzott spekulációt, mihamar létre hozza ezt az üdvös intézményt is, az esetben szívesen szolgálunk bővebb utbaigazítással mindenkinek.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet felsőtiszai szövetsége Perbenyiken Mailáth József gróf elnöklése alatt fontos közgyűlést tartott. A hivatalos előterjesztések elfogadásán kívül a szövetkezeti eszme terjeszkedéséről Mailáth gróf nagy tetszéssel fogadott beszédet mondott. Azután Andrassy Kálmán ref.

lelkész a krisztusi tanokat, mint a szövetségi eszme alapjait fejtegette. Utána Horváth János dr. az Országos Központi Hitelszövetkezet ipárszövetkezet rendszerét ismertette és felhívta a jelenlevőket, hogy az iparosságot az ipari szövetségek létesítésére buzdítsák. Bernát István a tojásértékesítő szövetségek létesítésének módjait fejtegette. Végül Horváth dr. a szövetségi gabonarakárrendszerét, mint a hitelszövetkezetek külön üzletágát fejtegette.

Szövetkezeti sertésvágóhidak Dániában. Dániában a sertésvágóhidak napról-napra nyernek jelentőségben s évről-évre fokozódó eredményeket érnek el. 1899. évben pl. 1.300.000 drb sertést vágtak le, melyekből 141 millió font szalonnát, húst és húskezesítményeket exportáltak, 5266 millió korona értékben. Az előző évben a kivétel csak 117 millió fontot tett ki, 48.16 millió korona értékben. A kivételnek ez a jelentékeny emelkedése, a sertésvágóhidak folytonos szaporodásában leli magyarázatát, mert évről-évre újabb szövetségi sertésvágóhidak létesülnek és számuk ma, már meghaladja a negyvenet.

Uj szövetségek hazánkban. Fogyasztási sz. Kle-
nőcz (Gömör m.), Talián-Dörögd (Zala m.), Demény-
háza (Maros-Torda m.), Egbell (Nyitra m.), Solymos
(Heves m.), Felső-Lehota (Zólyom m.), Kaposujlak,
(Somogy m.), Bozsok (Baranya m.), Almás-Kamarás
(Arad m.), Litke (Nógrád m.), Téglás (Hajdu m.),
Csikvánd (Győr m.), Borsod-Szt.-Iván, Kis-Léd (Vesz-
prém m.), Sarud (Heves m.), Abafalva (Gömör m.),
Vajta (Fehér m.), Kassa-Ujfalu (Abauj-Torna m.),
Hermand (Zólyom m.), Mező-Tárkány (Heves m.),
Monoszló (Zala m.), Lajosfalva (Beszterce m.).
Tejszövetkezetek: Nagy-Szécheny (Nógrád m.), Gyula
(Békés m.), Keglevichháza (Torontál m.), Szill-Sár-
káná (Sopron m.), Makó (Csanád m.), Vönöczk (Vas
m.), Nagy-Sztredistye (Temes m.), Moson-Szt.-Mik-
lós, Nagy-Gáj (Torontál m.), Véménd (Baranya m.),
Tót-Szt.-Pál (Somogy m.), Barnag (Veszprém m.).

TÖRVÉNYKEZÉS.

A vidéki cseléd. Nagyon sok baja volt a buda-
pesti cselédekkel Schiller Lázár bádognak, a ki
végre egy beható családi tanácskozáson elhatározta,
hogy mellőzi a szájas, dologkerülő fővárosi konyha-
tündéreket s a jó vidékről hozat cselédet. Éppen
kapóra jött neki László Róza, egy öreg, santa cseléd,
aki nyolcz esztendeig szolgált Egerben egy helyen s
most is csak azért utazott Budapestre, hogy egy kis
»világot lásson.« Schillerné is nagyon megbeesülte
a dolgos leányt, de annál kevésbé becsülte meg a
helyét László Róza, aki alig két hét múlva, amikor
asszonya a piacon járt, a szekrényből elvitte cseléd-
könyvét, ellopott negyven korona készpénzt, aztán
megszökött. Az egri rendőrség fogta el a tolvaj

cselédet, aki olyan hamar megunta a zajos fővárosi
életet s inkább lopott, csak hogy utiköltsége legyen,
a mivel visszamehet az áldott jó vidékre. A mai
tárgyaláson apróra elmondott mindent.

— Az egri rendőrségnél miért tagadta a dolgot?
kérdezte az elnök.

— Nem tagadtam én egy szikrányit se.

— Hát akkor mért adott be kifogásokat a vád-
tanácshoz?

— Ki az a vádtanács? Én bizony nem ismerem?

— Hiszen itt van az iratok közt a maga ki-
fogása!

— Az az irás? Azt egy ur írta ötven kraj-
czárért.

— A pénzt tehát az almáriumból vette ki?
kérdezte később az elnök.

— Nem az almáriumba volt, könyörgöm, hanem
a sifonérbe.

— Azt mondja a panaszos, hogy zárva volt.

— Már hogy lett volna! Elmondtam én fokrul-
fokra a dolgot, a hogy történt, minek hallgatnám el
azt, hogy be volt-e zárva?

A bíróság, az enyhítő 92. szakasz alkalmazásá-
val, lopás vétségéért két hónapi fogházra ítélte a
vádoltat.

— Megnyugszik az ítéletben? kérdezi az elnök.

— Hát ha gondolják a tekintetes urak, hogy
megérdemlem...

— Bizony meg!

— Akkor, csókolom kezüket, megnyugszom,
szólt és mosolyogva kibicegett az örrel, aki levezette
a fogházba.

A drága tréfa. Kató Sándor gyomai paraszt-
legény, míg a vagyona megvolt, vigan élte a világát.
Ismerték őt a vendéglősök. De a hogy elfogyott a
vayon mind tovább-tovább jutott a lejtőn. Augusz-
tus 29-én szuronyos ör vezette a főtárgyalás elé,
mert azzal volt vádolva, hogy 1901. márczius 8-án
Béres József sógorától egy ládikát 220 koronával
ellopott és a pénzt elmulatta. Az elnök kérdésére
kijelentette, hogy bűnösnek nem érzi magát.

Elnök: Hát elvitte a ládát?

Terhelt: Elvittem, de csak tréfából, nem volt
szándékomban a lopás.

Elnök: Hát miért nem mondta meg sógorának,
hogy maga vitte el a pénzt?

Terhelt: Csak rá akartam szedni.

Elnök: Hol a pénz?

Terhelt: Meg van.

Elnök: Hol?

Terhelt: Valahol csak megvan, mert én el nem
használtam, csak elköltöttem.

A tréfávali védekezés daczára a kir. törvény-
szék nem találta tréfának a dolgot s 9 havi börtönre
ítélte Katót, akinek erre szintén elment a kedve a
tréfától.

**Polgártársak! Lépjetek be a gazdasági munkássegítő pénztárba!
Belépési szándékotokat adjátok tudtul mielőbb az előjáráságnak,
hogy a központi igazgatóságnál bejelentsenek.**

↔ MI UJSÁG? ↔

Azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetése augusztus hó végével lejárt és akiknek mult számunkhoz utalványt mellékelünk, felkérjük, sziveskedjenek az előfizetést megújítani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

A „Független Ujság” kiadóhivatala.

Pósa Lajos gyásza. Pósa Lajost, a kiváló költőt súlyos családi gyász érte. Édes anyja, akiről egész kötetre való szebbnél-szebb verset írt, mint mély részvéttel értesülünk, meghalt. Benne egy nemeszívű, galamblelkű, egyszerű, őszinte magyar asszony hunyt el, kinek megadta a végzet azt a legnagyobb örömet és boldogságot, hogy megélhette fiának dícsőségét, országos hírnevét.

200,000 korona pótdadó-hátralék egy községben.

Az óbecsei képviselőtestület legutóbb tartott közgyűlésében az 1902. évre szóló költségvetést megállapította. A bevétel 249,976 korona 58 fillér, míg a kiadás 404,566 korona 16 fillér. E szerint a pótdadóval fődözendő hiány 154,588 korona 58 fillér, ami 59 százalék községi pótdadóval fődözendő. Ez az eredmény, reményteli örömmel tölti el az óbecseiket, mert most már hiszik, hogy az eddigi 103 és 102 százalékos pótdadó illetéknépen mérséklődni fog, ha csak ez a mérleg biztos alapon nyugszik. A közterhek enyhítését várja a polgárság az iskolák államosítása révén is. Ugyanis O-Becse közel 160,000 koronát áldoz évente az iskolaügyekre. Nagy feltűnést keltett azonban a költségvetés tárgyalásánál Terék tekintélyes képviselő ama leleplezése, hogy közs. pótdadóból közel 200 ezer korona hátralék van behajthatlanul. Élénken kelt ki e hanyagság ellen, annál is inkább, mert úgy tudja, hogy egyes kivételesek éppen nem lesznek adófizetésre szorítva.

Az ezredévi emlékmű. A budapesti városligetben az Andrássy-ut torkolatánál újra fölállították az ezredévi emlékmű főoszlopát, melyet a mult évben lebontottak, mivel a teherpróba alkalmával megsérült.

A harmadfél méter átmérőjű oszlop haraszti kőből készült, mely a legtartósabb terméskövek egyike.

Az oszlopba ezuttal sem tettek vasrudat, mert saját súlyánál fogva is teljesen biztosan fog állani.

Az oszlop csucsán még az idén elhelyezik Gábor arkangyal szobrát, mely bronzba öntve már egy éve készen van.

A tanudij. Valami büzös dologban tanúság-tevésre szólított be egy tanyai atyafit Temesváry Géza dr. kapitány. El is mondta a dolgát a derék magyar, minek utána ide-oda rakta a eszímákat, mint akinek még volna valami szava.

— Ugy-e tanudijról akar szólni.
— Az is járna, tekintetős ur.
— Mit kér hát tanudijban?
— Főrgeteg János megtörölte a kabátujjal a homlokát.

— Husz pöngő lössz — aszondja óvatosan eresztvén ki a szókat.

— Micsoda? Nagyon sok az atyámfia.
— Mé sokalja tekintetes ur. Messzejáró fődrül gyüvök, munkaidőbe. . .

— Csak sok az.
— Ugyan ne sokajja, áldja mög a Jézus, szántó idő van most, egész nap se vőszik hasznomat, ezután a dolog után gyüvök-mék.

— Mennyi az, no? Hát egy napi napszám?

— Az legalább is 1 pengő.

— No. A vasut?

— Harmincz pész.

— No.

— Hát amié gyün-mén az embör, oszt mög is étközik, mög is szomjadzik — adatolja a tanu a kötségöket.

— Hát mennyi ez?

— Ejis vagy 30 pész.

— No? aszondja most a magyar.

— Hát ez összessen 1 frt 50 kr.

— Megrázza a tanu a kalapját a levegőben és végít veti a tárgyalásnak, mondván keményen:

— Ha annyiba gyön ki, hát ugy is jó lössz.

Akít a másvilágra hívnak. A 64 éves Talueza Mihály, Maros-Borgó községnek strázsája minap reggel azzal kelt föl, hogy őt valaki az éjszaka szüntelenül hívta ki az utczára. Társa, aki ugyanabban a szobában aludt, meg akarta nyugtatni amugy is ideges természetű társát, de ez erősen bizonyitgatta állítását s végül azzal indult ki a falu határába, hogy majd fölkeresi azt, aki őt az éjszaka esalogatta. Talueza estig sem tért vissza és övéi keresésére indultak: meglelték holttestét egy száraz ágon — fölakasztva.

A bátorság jutalma. Zürichben történt. Egy bős bika a vágóhidhoz vezető uton elszabadult és vadul száguldott fel-alá a népes utczákon. Egy bátor kocsis eléje toppant és hatalmas kézzel megállította az állatot s az odasieső mézáróslégényekkel szerencsésen a vágóhidra czipelte. Ezért a hőstettéért a rendőrség 6 frank 50 centimre ítélte, mert népesödületet okozott tettével. Ezek után senki se lesz bolond Zürichben, hogy megvadult bikák utját állja.

Őrnagy és polgár. Maros-Vásárhelyen nagy izgalmat kelt Lauterbach őrnagy és Berzenczey István volt orsz. képviselő éles összetűzése. Az őrnagy ugyanis, aki az 50-ik gyalogezreddel Kolozsvár környékén van hadgyakorlaton, állítólag azt mondta, hogy a magyarok disznók. Erre Berzenczey István marosvásárhelyi ügyvéd egy hirlapi nyilatkozatban súlyos sértésekkel illette az őrnagyot. A marosvásárhelyi parancsnokság táviratilag értesítette a sértésről Lauterbach őrnagyot.

Elbolondított földmivesek. A minap az esti vonattal egy egész csapat horvát földmives érkezett Fiuméba. A pályaudvari rendőrfelügyelő megtudta tőlük, hogy ki akarnak vándorolni Amerikába, hol fényes jövő vár rájuk. Egy Cap Miklós nevű ügynök megígérte nekik, hogy ott földeket, barmokat ingyen fognak kapni. A fiemei rendőrség a bőkezű ígéretet nyakon csipte, míg a földmiveseket fölvilágosította, hogy a biztos romlás elejébe mennek, ha Dél-Amerikába utaznak. A lelketlen kivándorlási ügynököt kiszolgáltatták a zágrábi hatóságnak megbüntetés végett.

Pásztorlevél a pánszláv mozgalom ellen. Vályi János eperjesi püspök levelet írt a pánszláv mozgalom ellen. A pásztorlevél, amely nagy hatást tett Sárosban, a sárosi pánszláv mozgalommal és a szkizmatikus egyházbontó törekvésekkel foglalkozik, amelyeket Amerikából csempészték át Zemplénbe és Sárosba. A magyar és rutén nyelven írt szózat nagy melegséggel inti a hívőket, hogy a hitben való állhatatosság mellett szeressék a magyar hazát. Hazaárulónak mondja azt, aki pánszláv és hitellenes iratot olvas, terjeszt és aki itt politikai czélzattal görög-keleti templomot akar építeni.

Megőrült polgármester. Nagyvárad város polgármestere, Bulyovszky József, ki hosszabb idő óta idegbeteg, a minap megőrült. A szerenesétlent hozzátartozói Budapestre szállították. Bulyovszky tevékeny ember volt és sokat lendített Nagyvárad fejlődésén.

Három nap alatt Amerikába. Egy angol lap hasábjain most érdekes vita folyik arról a kérdéstről, hogy Anglia miképpen biztosíthatná magának a leggyorsabb összeköttetést Amerikával a tengeri utnak lehető megrövidítésével. Ez különösen úgy volna elérhető, hogy az Írország nyugati partjáról induló hajók szállítanak az utasokat Kanadába. Három írországi kikötőről volna szó; mert ezek legközelebb esnek Amerikához és csak az a kérdés, hogy a három kis kikötő közül melyiket lehetne legkönnyebben nagyszabású forgalomra berendezni. Amerikában a hajók nem Newyorkba, hanem Kanadába mennének és ez esetben a hajók három és fél nap alatt érnének Amerikába.

»Kazár földön« ezim alatt Bartha Miklós országgyűlési képviselő egy kötet könyvet írt. Tüzetesen ismerteti azt a hegyvidéki akeziót, melyet harmadfélév előtt a magyar földmívelésügyi kormány a rutének megmentése érdekében indított és a Kárpát bérezek közt lakó összes népek érdekében folytatni szándékozik. A lengyel zsidók demoralizáló és pusztító hatása sohasem volt oly élénk színekkel esestetve, mint e kötetben. Olvasva ezt a művet, azt hisszük, hogy az író melegvére esörgedez végig a sorokon. A könyv előfizetési ára 2 korona, mely összeg az „Ellenzék“ kiadóhivatalába küldendő Kolozsvárra.

Sikkasztó huszárkáplár. A nagyvárad 7-ik huszárezred egy káplárja, Ritter János, egy eseh legény, megszökött. Szerelmes volt egy leányba, kivel valami alsóbbrendű mulatóhelyen ismerkedett meg s ezért a leányért sikkasztott a eseh legény. Körülbelül 2000 koronát sikkasztott el a reábizott pénzekből, amit majdnem az utolsó krajczárig a leányra költött. Az ezredparancsnokság megtette a lépéseket kézrekerítése iránt.

GAZDASÁGI DOLGOK.

A szántásról.

Jó munkát a szántásnál csak akkor végzünk; ha az ekét elég mélyen járattuk. A mélyebb szántás következtében a növénynek nagyobb réteg áll rendelkezésre, melyből táplálékát veheti s hol gyökereit fejlesztheti; főleg a mélyen gyökerező növények, mint a répa és herefélék, kívánják a talajnak a mélyebb megmivelését. Még a sekélyen gyökerező kalászosok is meghálálják a mély szántást, gyökérzetük jobban fejlődve, erősebb támaszt ad, a szalmájuk erősebb lesz, a megdülés ritkábban fog előfordulni.

A mély szántás előnye még az is, hogy a növény kevesebbet szenved a szárazságtól és a tul-sok nedvességtől.

Ha az altalaj nyers, terméketlen, akkor nem szabad egyszerre mélyíteni, hanem csak fokozatosan, mert, ha egyszerre hozzuk fel a nyers földet, azt a növények megsínylik. Lehetnek esetek, mikor az altalaj kedvezőtlen összetételű, pl. kavicsos, akkor a mély szántástól el lehet tekinteni. A mély szántás azonban megköveteli az erősebb trágyázást is.

Szabály legyen az, hogy a tarlót főleg kötött talajon azonnal törjük fel. Olyan növények lekerülte után, melyek a talajt kedvező állapotban, sokszor beéredten hagyják vissza (takarmányfélék, kapások), azonnal szántunk, mert kedvező fizikai hatásukat csakis a szántással őrizhetjük meg. Ha őszzel még mélyen szánthatunk, akkor a tarlótörést, főleg kalászos után gyomirtás czéljából, sekélyen végezzük; ha ez nem lehetséges, úgy rögtön lehet mélyebben szántani.

Az őszi mély szántást kötött talajon minden növény alá meg kellene adni; a fagy ekkor felfelaprózza a rögöket, előáll a talajnak morzsalékos volta és a föld a téli nedvességből többet fogadhat magába.

Homokot, vályogos homokot és könnyen szét-hulló laza mész- és humusztalajt bármily nedvesen meg lehet szántani.

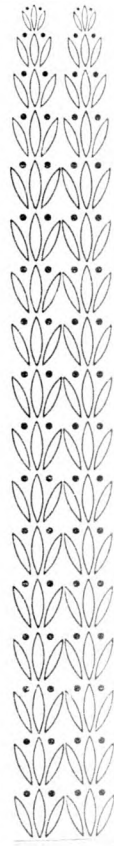
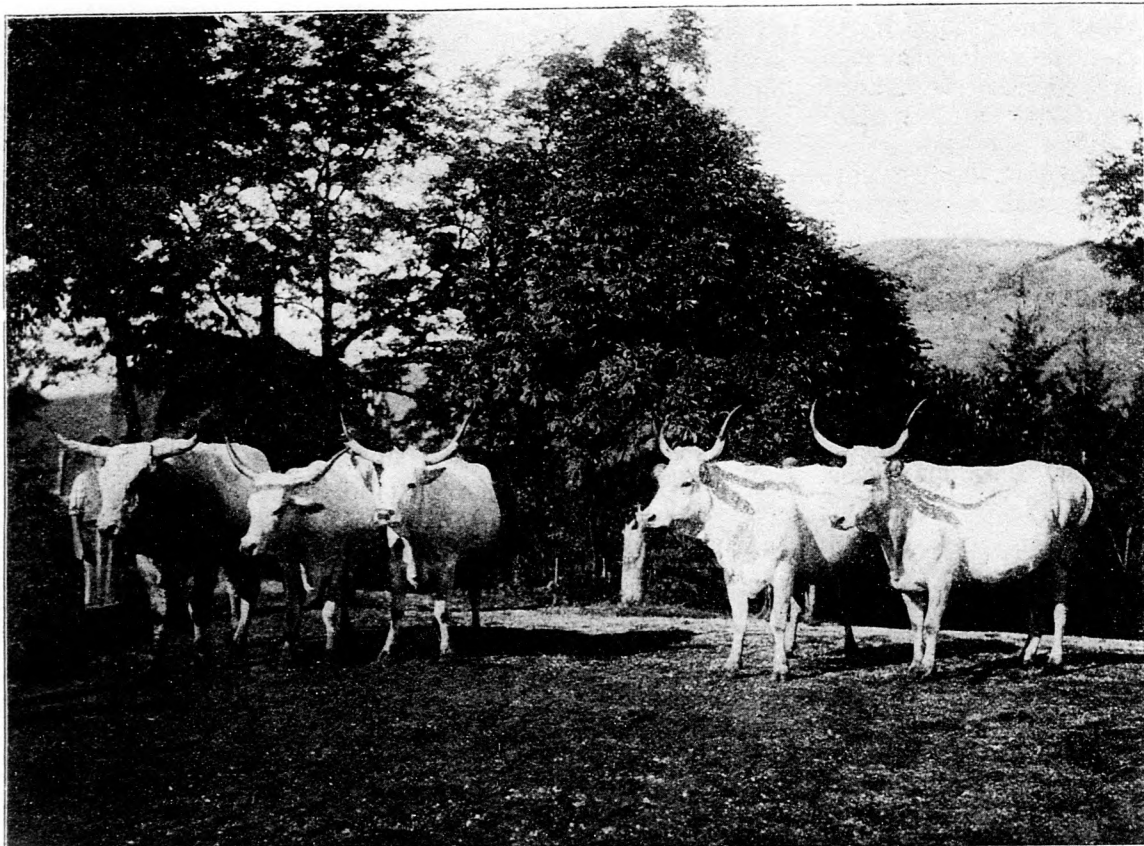
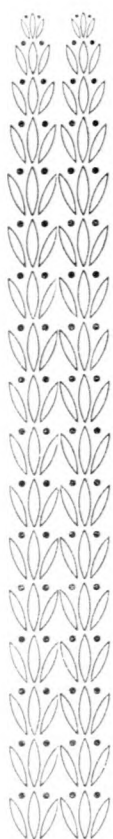
A kötöttebb, de főleg a tulkötött talajokat tul-nedvesen nem szabad szántanunk, mert ha a barázda oldala elkenődött, fényes, akkor az később megszáradva, kőkemény rögöket fog képezni, amelyeket csak erős munkával törhetünk szét s így sok felesleges iga- és kézimunkaerőt pazarolunk rá. Őszszel még nem olyan nagy baj, ha kissé nedvesebben is szántunk, mert a keletkező rögöket a tél fagya szétporlasztja, megválasztani az időt azonban itt is jobb, a gazda ezzel sok bajnak veheti elejét.

Szép magyar marha.

Amikor a magyarok ezer év előtt Ázsiából szép hazát foglalni jöttek, magukkal hozták állatjajukat is. Ebben az időben került tehát ami jellegzetes és nagy kincsét érő darvas marhánk hozzánk. Azóta megtartva jó tulajdonságait természetesen mindig szépült és javított s ma ugyszólván nemcsak idehaza, de más országokban is pótolhatatlan és nélkülözhetetlen jószág, különösen igavonásra. Mert mint jármos jószág a legjobb valamennyi szarvasmarha

A rétek trágyázásáról.

A legtöbb gazda azon véleményben van, ha rétéjéről az utolsó szekér sarjut is elhordta, hogy a jövő kaszálásig feléje sem kell nézni; a jó Isten majd ad rá jó időt egy kis esőt és akkor jövőre is megint jó szénatermés lesz; azonkívül sarjukaszálás után, hogy egészen kihasználja a rétet, állatait késő őszig legelteti rajta. Ez pedig nem helyes eljárás. Bármennyire hiszszük is, hogy a rét a szántóföld erejének fentartója, mégsem válik be ezen álli-

S Z É P M A G Y A R M A R H A.

fajta között. E mellett pedig, edzett; a hideget, forróságot egyaránt tűri s habár lassabban fejlődik, mint a nyugati fajták, ezeknél hosszabb ideig használható. A képünkön látható csoport egy szorgalmas és hírneves tenyésztő főúr, *Teleki Arvéd* gróf gulyájából való. Egy 2 éves bikát és négy 6 éves tehenet ábrázol, amelyekről így a sikerült képről is le lehet olvasni milyen edzettek, milyen szépek.

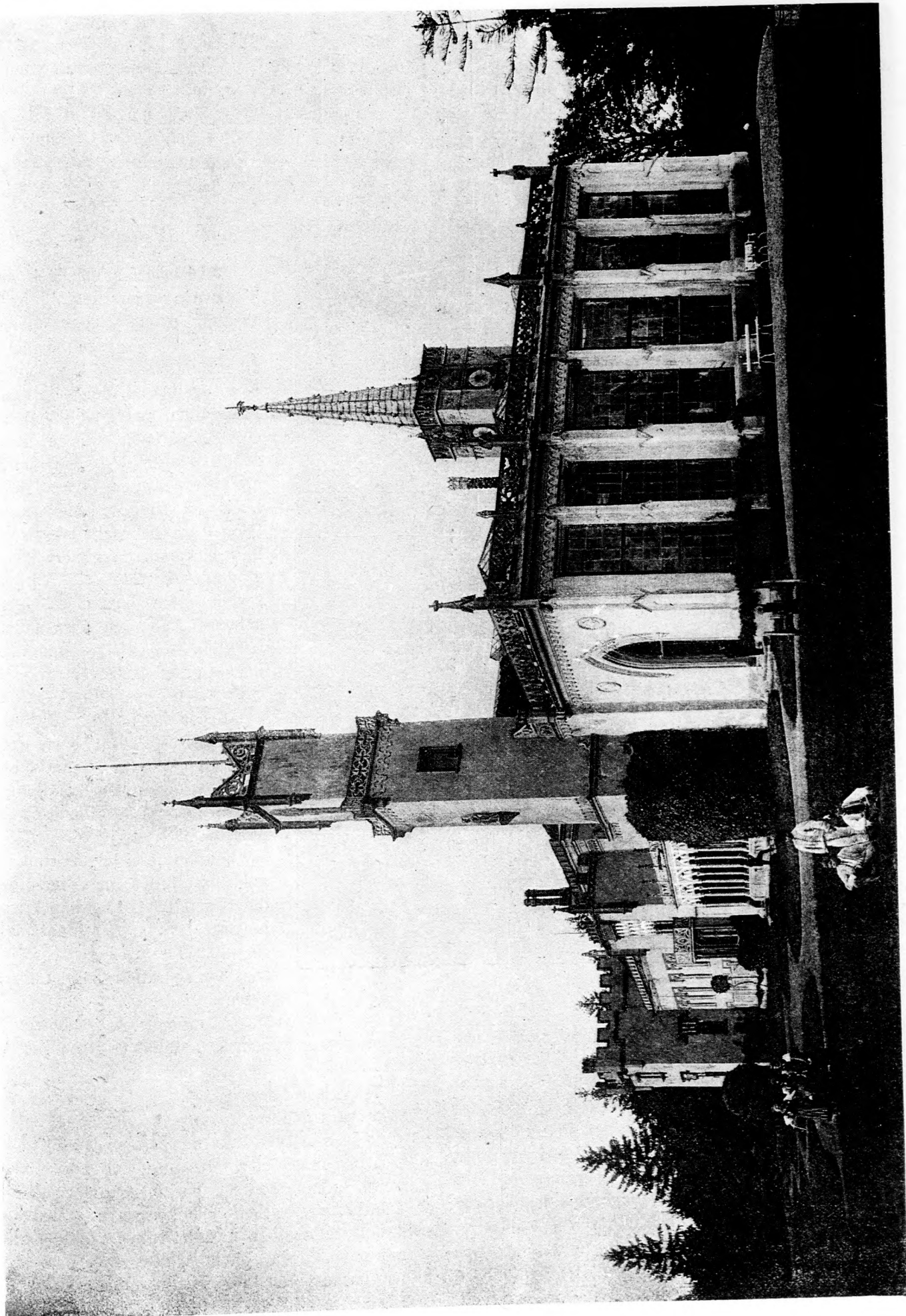
Erdély ezen hírneves tenyésztőjének ezélja, hogy a magyar szarvasmarha fejlődését minél gyorsabbá tegye, természetesen az edzetség és a tejelő-képesség megtartásával. Ezt az által éri el, hogy az állatokat jól eteti, szabad kifutókban és télen is nyitott istállóknak tartja s e mellett igaztatja a teheneket épügy mint a bikákat is.

A drassói magyar gulya híres is az országban, mert testre szép kifejlett, a mellett pedig erős, tenyészképes. A képen is feltüntetett »Lehel« nevű bika például bár csak két esztendő, olyan kifejlett, mint más hároméves.

tásunk mindenkor, mert a rétnak is, épügy mint a szántóföldnek, részben vissza kell adnunk azokat a tápanyagokat, melyeket a természettel elvettünk.

Még kell tehát a rétet is jól trágyáznunk. Igaz, vannak rétek, melyek kisebb-nagyobb folyóvizek által áradás alkalmával beiszapoltatnak s így ezek kevésbé szorulnak trágyára, legtöbb rétnak azonban nincs meg e kedvező fekvése, ép azért az ilyen száraz réteket magunknak kell megtrágyáznunk. Természetes, hogy a rétre nem kell annyi trágya, mint a szántóföldre, elég oda holdankint körülbelül 100 q is.

A trágya különbözik a szántóföldre hordott trágyától; a szántóra ugyanis legtöbbször szalmás trágyát hordunk, a rétnél azonban inkább a híg és poralaku trágya jön alkalmazásba. Ha nem rendelkezünk egyéb trágyával, mint istállótrágyával, akkor válogassuk ki annak a legapraját és azt vigyük ki. A szalmás istállótrágya is igen jól beválik, csak hogy azt, ősszel való elhintése után, ha már egynehányszor a réten megázott és az eső, vagy hó a

LEÉGETT KASTÉLY.

tápanyagokat belőle kimosta, kilugozta, akkor késő ősszel vagy kora tavasszal az el nem korhadt szalmát fogással vagy réti boronával összeszedjük. Ezzel a munkával nemcsak a szalmát gyűjtjük össze, hanem a mohát is feltépjük, mely a réti növényzet rovására elősködik és nem eresztí a levegőt a gyökérzetéhez, továbbá megbolygatjuk a földet, lehetővé tesszük a levegőnek a gyökerekhez való jutását. A

por, esetleg emberi ürüléknek, szóval mindenféle hulladékanyagok földdel való keveréséből áll. Ezzel trágyázva rétünket, fáradtságunk bőven meg lesz jutalmazva.

A rétek trágyázásánál még a *mütrágyák* is, különösen a légenyt tartalmazók nyerhetnek alkalmazást, csakhogy drágaságuk miatt használtuk kevésbé van elterjedve. M. A.

A LIL I O M.

füvek (pázsitfélék) gyökereit megtépve, azoknak bokrosodását segítjük elő. Szóval sokat használunk ezen munkával rétünknek ősszel úgy, mint tavasszal.

Legelső helyen áll, mint réti trágya, a *higított trágyalé*. Ezzel nemcsak nedvességet adunk a száraz rétnak, hanem könnyen felvehető tápanyagot is. Tanácsos a trágyalevet, mely esetleg nagyon erős lehet — hogy rétünket az esetleges kiszüléstől megóvjuk — ugyanannyi vízzel felhigítani.

Réti trágyának nagyon beválik a *keveréktrágya* (komposzt). Ez, mint neve is mutatja, különböző anyagokból és pedig: iszap, hamu, szobaszemét,

Vegyesek.

A különböző szalmafélek értéke.

Takarmányozásra legjobb az őrpa-szalma, ha egészséges, utána értékre nézve a zabszalma következik; a buzaszalma kevesebbet ér a zabszalmánál, de jobb, mint a rozsszalma, mely valamennyi között a legkeményebb és legnehezebben emészthető. A tengerikóró annyit ér, mint a tavaszi gabonafélék szalmája. Pohánkaszalma főleg szarvasmarhának adandó, míg birkának nem, mert könnyen gyulladásokat idéz elő. A hüvelyesek szalmája közt első helyen áll a leneséé, utána jóságira a borsóé jön, míg a bükkönyszalma nagyon nehezen emészthető. A lóbaszalma lónak és juhnak jó.

Dohos bor javítása. A dohossá és penészsé vált bort nagyon nehéz ismét iható állapotba hozni. Lehet azonban megkísérelni, ha egy tiszta, kissé kikéneezett hordóba a bort átféjtjük. Abban az esetben, ha némi javulás mutatkoznék, az átféjtés még néhányszor megismételhető, végül pedig vizahólyaggal vagy gelatinnal megderítendő. Tiszta faszénpor vagy friss bor söprűn is szokták átszűrni a bort.

A szénpor is, a borseprű is magába veszi a kellemetlen szagot és így a bor megszabadul tőle.

Tengerikóró savanyítása. A tengerikórót megszeeskázva s gödörbe savanyítva, jól lehet eltartani és igen jó minőségű takarmányt is szolgáltat. A kóró eltevéséhez mindjárt a törés után kell hozzákezdeni, mikor a kukoriczacsövet borító esuhalevelek megfehéredtek, ez esetben a kukoricza még nedvdus s zöldes. Ily állapotban kazalba rakva s földdel erősen megterhelve, igen jó takarmány nyerhető kivált akkor, ha sósvízzel kissé meglocsoljuk.

KIS-SZÉKELY PUSZTULÁSA.

— REGÉNY. —

(36. Folytatás.)

Írta: **PÉTERFI TAMÁS.**

Ki hozza? Te hallgatsz apóka?!
Akit küldöttünk, édesem.
Más valaki nem jön? . . .
Nem, — szólt Hárhulla és eltagadta, hogy a
székely leány is jön, nehogy a betegje
kiugorjon az ágyból.

Csak az orvosságot küldi?! . . .
beszélt magában a „flore mundra”.
Hát ő mért nem jön? . . .

Nem tudom, drága gyerme-
kem . . .

— Apóka, nem te üzented, hogy
ne jöjjön?! . . .

Ismét engem vádolsz, drá-
gám? . . . mindenem? . . . Csak nem
gondolod, hogy ellened teszek vala-
mit? . . .

Nem. Nem apóka, mert te
szeretsz engemet. De valaminek lenni
kell itt, különben Eszter eljött volna.
Ő nem marad el tőlem . . . Nem lehet,
hogy elmaradjon, ha otthon van.

Hogy bízol benne gyerme-
kem?! . . .

Benne lehet bízni! . . .

Régen ismered?

Nyolcz hete. Csak nyolcz hete,
de nagyon jól ismerem
Hallod?

— Mit édesem?

Ez az ő hangja! Itt van! Mégis
eljött, hiába tagadod, apókám! . . .

De azért csak maradj esende-
sen gyermekem. Nehogy felkelj; . . .

Az ajtón csakugyan Eszter lépett
be. Nyomába jött utánna a föl pakoll
mész legény, hozva a telerakott átal-
vető tarisznyát.

A székely leányon borzongás fu-
tott végig, mikor közéről meglátta
Hárhulla Pétert, aki az ő édes apjá-
nak gyilkossa volt. De elég ereje vala
eltitkolni érzelmeit.

Odarohant a beteg ágyához. Meg-
leölték, megesókolták egymást a sző-
vetségesek, aztán kérdezgette a szé-
kely leány:

— Hol fáj édesem? . . .

— A fejem, a lábam . . . mindenem fáj, Eszter.

— De mégis hol fáj leginkább?

— A forróság, a láz, amely mulni nem akar.

Olyan szomjas vagyok és apóka nem akar vizet adni,
csak kanállal, csak kicsit . . .

— Mit ittál eddig?

— Vizet, de keveset.

— Elég rossz. Még azt fekszed meg.

— De ha szomjaztam és szomjazom még most
is?! . . .

— Hoztam én neked édesem. Itt van az átal-
vetőben a jó, édes mandulatej. Ezt törött mandulá-
ból készítettem neked.

Elővette a tejszinü italt az üveggel.

Előbb ő ivott belőle, mert így szokás az beteg-
nél, hogy lássa az orvosság használatát s ne undor-
djon tőle. Amint megízlelte a székely leány, át-
nyújtotta Flórának.

Igyál édesem. Izleld meg, hogy milyen jó
ize van!

A beteg hosszan ivott a különben is kellemes
ízű mandulatejből.

— Ez meglátod, igen jó hatással lesz. A fejed
fájása is elmúlik. Teszek reá ezetes kendőt. Hoztam

A Z A N Y A.

finom borecetet egy üveggel. Ez egyszerre elveszi
a fájdalmat. A lábaidat is be fogom dörzsölni jó
erősen. Te jobban leszel édesem.

— Hát azt tudtam én, csak abban kételked-
tem, hogy eljössz-e hozzám? eljöhetsz-e hozzám?

— Eljöttem Flóra, de a kurát rögtön megkezd-
hetjük. Minden perez késő. Első a bedörzsölés.
Azután pihensz és én ezalatt orvosságot főzök, amely
megerősít. Hanem magunkra kell maradnunk, édes
Flóra.

A beteg megszólította atyját.

— Apóka, hagyjatok magunkra, mert Eszter
bedörzsöl. En akarom, hogy jobban legyek.

— Hol kapok egy vastag kendőt? — kezdte
Eszter az oláh bárótól.

— Az ajtóra is van akasztva — válaszolt Hárhulla Péter, amint kiléptek a beteg szobájából az eresz alá. Eszter kezébe vette a durva kendőt és figyelmeztette, hogy az ajtót be fogja zárni, amíg a beteget dörzsöli és ha valamit ki akarna hozni, most hozza ki Hárhulla . . .

— A kucsmámat! — kérte az oláh báró.

Eszter átnyújtotta a bennmaradt nagy, fekete bárányszövetet és elgondolta magában, hogy éppen ez lehetett a fején Hárhullának akkor is, mikor Balog Jánost, az ő édes apját meglötte.

Az ajtó bezárult. Magukra maradtak a jó barátnők, a szövetségeseik. Eszter a boreczetbe megnevedesített kendővel jött a beteg felé és csodálkozva nézett Flórára, aki azalatt felkelt és mosolyogva állt eléje.

— Nem vagyok én olyan nagyon beteg . . .

— Föl akarsz kelni édesem? . . .

— Nem akarok lefeküdni. Egy kis gyöngöseség volt az egész, de hát csak valakivel tudatnom kellett a szomorú hírről, mely elé néztek. A betegség aztán alkalmat csinált reá.

„Hol fáj édesem? . . .“

— Feküdj vissza! — parancsolá Eszter komoly hangon. Reád még szükségünk lesz az éj folyamán és én azt akarom, hogy jobban légy.

Flóra engedelmeskedett. Visszafeküdt ágyába pihenni. Eszter pedig legelőször a fejét dörzsölte meg boreczettel az izgalmak miatt kimerült leánynak.

A bedörzsölés után megnehezültek szemei a „flore mundrának”. Szempillái lecsukódtak, de a teljes bedörzsölést mindamellettt ébren tartotta ki, hanem azután mindjárt elaludott. A kura elbágyasztotta, de nem esoda. A derék székelly leány oly erővel vonogatta végig rajta a kezeit, hogy az erős Flóra sziszegett a szoritástól.

Az alvót aztán bennhagyta Eszter. Kijött a konyhába, mely az eresz alatt volt. Hárhulla ott állott és alig várta már, hogy gyermeke után kérdezhessen.

— Hogy van a drágám? — tudakolta Esztertől.

— Elbágyadt. Alszik, de egy-két óra múlva föl-
ébred. Addig elkészítem az orvosságot.

Hárhulla tovább kérdezősködött, tovább beszélgetett a székelly leánnyal.

— Jó gyermek! — és megsimogatta Esztert, — úgy ápolod a leányomat mintha édes testvéred lenne!

— Hát mi testvérek is vagyunk! de csak ketten, — jegyezte meg Eszter.

— Van sok katona odaát a kastélyban? — fordította komolyabb tárgyra tudakolozásait az oláh báró.

— Nem láttam őket! — válaszolt Eszter, és igazat mondott, mert nem akart hazudni.

— Hogyan? . . .

— Nem törődöm velök.

— Talán elmentek már onnan? . . .

— Van nekem egyéb dolgom, nem érek rá a katonák után lesni. Nem leshetem a honvédeket, most is egy óra múlva otthon kellene, hogy legyek és csak kettő múlva indulhatok Flóra miatt, aki beteg.

— Talán sajnálsz az időt?

— Ha sajnálnám, nem volnék itt a kedves Flórámnál, de a kötelesség parancsol. Hozzasson egy kevés száraz fát a tűzre! — szölt az oláh báróhoz.

Hárhulla kiment ő maga fát hozni, és visszanezett jóakarólag a leányra, aki az ő drága gyermekét oly nagyon szerette. Elhozta a fát. Ő csinált vígan lobogó tüzet és nézte a székelly leány ügyességét, hogy miként készíti az orvosságot százfűle illatos virágból.

Azután keveset beszélgettek másról mint a betegről.

Flóra csakugyan kitartotta pontosan a két órát. Akkor fölébredett. Arcza ismét a régi volt. Szemei élénkek, frissek. Ujra a gyönyörű „flore mundra”.

Szobájába nem volt szabad belépni Eszteren kívül senkinek. Mikor fölébredett legelőször is barátnőjét látta ágya mellett és kedvesen mosolygott . . .

— Meg fogtok menekülni édesem! — szölt biztatólag, — és ezt álmomban jelentette ki a jó Isten, aki reátok örökölök kegyelmesen. Késő van már?

— Két óra múlt délután.

— Még nem késő tehát!

— Azt mondd meg legelőbb, hogy miként vagy? Hogy érzed magadat a kura után?

— Teljesen jobban!

— Az igen örvendetes. Hanem ebből a findzsából igyál kedvesem minél többször. Talán keserű lesz egy keveset, de használ.

— Jobban vagyok, minék még orvosság?

— Hogy erős is légy édesem! Én azonnal távozom. Tudod mi sors vár reánk ma, Irma kétségbe esett eddig miattam.

— Ne csügedjete. Meg fogtok menekülni!

— Olyan határozottan mondd?!

— Erről álmodtam és biztos menekvés. Hat órákor ott leszek legkésőbb. Addig pedig készüljete elő mindazokkal, amiket neked elmondok.

— Hallgatlak édesem.

Flóra esendesen, sugva folytatta beszédjét, ne hogy kihallgassák, habár nem igen értettek magyarul, mégis egyetlen szó is bajt okozhatott volna.

— Ami értékes, drágaság a kastélyban van, azt mind hordjátok le a pinczébe. De ne a kastély alattiba, hanem a boros pinczébe, melynek lejárója az udvar alá vezet.

Az épület alatt mi sem volna biztonságban. Értsd meg édesem! Az arany- és ezüstneműt legelőbb, azután a drága ruhákat, fegyvereket, a képtárt és ugy tovább rendben, amíg csak az idő engedi minden megmenteni valót.

— Aztán ezzel csak a drágaságok vannak elrejtve édesem.

— Jön sorra a többi is csak figyelj! A pincze bejáratát össze robantsátok és elsimitsátok felette a földet, hogy nyoma se maradjon.

— És mivelünk mi lesz? . . .

(Folyt. köv.)

A d o m á k.

A fölfrissített tej. *Mester:* Ejnye, kis fiam, no te igazán derék kis gyerek vagy, hogy ily gyorsan igyekeztél; hisz ez a tej, amit nekem ajándékol hoztál, még egészen meleg azon módon, a hogy édes anyád frissibe kifejte.

— *Gyerek:* Igen ám, mert hát édes anyám hideg helyett jó meleg vizet töltött belé.

Félreértett zsolttár. A 46-ik zsolttárt tanította a rektor az iskolában előmondatolás útján.

„Isten a mi reménységünk,
Midőn ránk tör ellenségünk.“

A második sort a gyerekek kissé félreértvén, teletorokkal ekkép kiáltották a rektor után:

Minden rektor ellenségünk!

A kis halott. Sovány, napbarnította arczu, alacsony asszony ment minap be az anyakönyves hivatalba. Kísirt szemmel állított be a tisztviselő elé, a ki a halottakat írja be a nagy, vastag könyvbe s kopott, szinehagyott kötényét megint a szeméhez emeli, amikor a hivatalnok megkérdezi:

— No, mi baj van lelkem?

— Halottam volna, könyörgöm, szól az asszony sirva.

— Hogy hívják?

— Kopasz Márta.

— Hány éves?

— Harmincznégy.

És apróra elmondott mindent, amit a hivatalnok kérdezett. Az adatok följegyzése után aztán az asszony eltávozott. Ma délelőtt megint beállított az anyakönyveshez.

— No mi az, néni, megint halottja van?

— Nincs énnekem, könyörgöm szépen, csak azt akarnám kérdezni, nem lesz-e valami baj a beírással?

— Már miért lenne?

— Mert, hogy *engemet* tetszett beírni abba a nagy könyvbe...

A hur zászlók. A transzváli hadsereg zászlói Bécsben készültek. A transzváli kormány mintegy ötven darabot rendelt, darabját átlag 1000 koronáért. A zászlók színe vörös, fehér, kék, zöld szalaggal. Mindegyik csapatnak a zászlaján más a fölirat. Ime az egyes csapatok jelszavai:

Botha: »Harczolj — Isten segítségével.«

Meyer Lukács: »A szabadságért, a népért s a hazáért.«

Erasmus: »Isten megígérte a szabadulásunkat.«

Delarey: »Isten a vezérünk.«

Van der Merne: »Egységben az erő.«

Lorenz kommandóján nincs fölírás, csak egy ezüsttel himzett halálfej, fekete bársonyon.

A *krügersdorpi* csapat zászlajára ez van himezve: »Jusson eszedbe paardekral!«

A *német* csapat zászló-fölirata: »A szabadságért és a jogért.«

A *tüzérség* zászló-fölirata: »Bátorság, okosság, hűség.«

Képeinkhez.

Leégett kastély. Andrassy Géza grófnak parnói kastélyában a háztetőn dolgozó bádigosok ügyetlensége folytán tűz ütött ki. A lángok felemésztették az épület egész emeletét és a földszintet. A kár 250,000 frt. A szobák mennyezetei óriási nagy robajjal szakadtak le és tönkretették a lakás vagyont érő egész berendezését. A butorok nagy része elégett, amit a tüztől megmenteni lehetett, az összetört és hasznavehetetlen. Hamuvá égett az ezreket érő képtár, a család ereklyéi, temérdek ezüst s drága szőnyegek. A tűz átesapott a kastély mellett levő kápolnába és a télikertbe, melyek földig leégték. Megelőzőleg lapunkban tévedésből egy másik Andrassy kastélyt mutattunk be, mit ezennel helyre igazítunk. A tévedés úgy esett, hogy a két kastély képe igen hasonlatos.

A lilium. Az ártatlanság, a szüziesség jelképét a lilium virággal szokták jelezni. Benne van a templomi énekekbe a lilium, mint az ártatlanság virágja. Mai képünkön bemutatunk egy szép leányt, kezében liliomszállal. Lilium, ártatlan még mind a kettő. Szebben else képzelheti ész ennél a szüziességet.

Az anya. Van-e lélekemelőbb, szebb kép az anyai szeretet otthonias képénél? Nincs! Gondoljon vissza mindenki az ő édes, jó anyjára. A gondos ápolásra, melybe részesült és akkor kénytelen beismerni, hogy az emberi szív legnemesebb érzelme az anyai szeretet, legszebb kép, amely emlékezetében él, csak az édesanya képe. Mikor ezt a képet bemutatjuk, ilyen gondolatok fognak el minket és hisszük, hogy aki szereti szülőit, csak ez az érzés járja át szívéit. Rá gondol a gondos, édesanyára, ki oly forrón szerette őt.

Betűrejtvény.

K K A $\frac{\text{töv}}{é}$ $\frac{0}{0}$ $\frac{0}{0}$ L tar i C 2 a.

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni.
Megfejtési határidő szeptember hó 15

A „Független Ujság“ 35. számában közölt talány megejtése

„Hej, Rákóczi, Bercsényi, Bezerédi!
Magyar vitézek nemes vezéri.
Hová lettek?... Hová mentek?...
Vállogatott vezéri?...”

Helyesen fejtették meg: Szabó Mariska, Iváncsek Pepi, Vörös Janka, Jancsó Mariska, Kövály Jánosné, Baráth Lajosné, Szentes Péterné, Turbók Vince, ifj. Szathmári Sándor, Káiszter József, Mészáros József, Nagy János, Kovács Bálint, László Endre, Trshtyenzky Sándor, Kóródi András, Keresztyén Gábor, Beeze Károly, Vinkler János, Balázs János, ifj. Székely Sándor, Ujkigyósi kath. olv. kör.

A sörshuzásnál Szentes Péterné (Benes) neve jött ki, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Beniczkyne Bajza Lenke: »A hegység tündére« című regényét küldöttük meg.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Kovács Bálint urnak. A szerencse nem kedvezett ez alkalommal sem. — **Jancsó Mariska.** Kivánságát Péterfy ur teljesíteni fogja a legközelebbi alkalommal. Szíves üdvözlét. — **Winkler János** urnak. Ez év elején még

kilenczezeröttszáz öreg honvéd élt, a mikor a belügyminiszter a honvédek általános állami nyugdíjáról gondoskodott.

A „Független Ujság“ szerkesztésére felügyel:

RUBINEK GYULA,

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének titkára.

JENCS-féle

Magyar Restitutions-Fluid
lovak és szarvasmarháknak.

JENCS VILMOS gyógy-szerész
Budapest, II. ker., Széna-tér I. sz.
Főraktár:
Dr. EGGER „Nádor“ gyógyszerháza
Budapest, VI., Váci-körút 17.
Hol a ló vagy szarvasmarha állandóan használatban van, e szer nélkülözhetetlen. Rendszeren használva az állat **izomerejét fokozza, kitartóvá, erőssé teszi; megrátolja a lábak merev benulását, az intágulást az ugynevezett pókosodást.**
— **Ára 2 korona.** —

Budapesti piaczi árák.

Budapest, 1901. szeptember 7-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) *Buza* 15:90—16:50 K. *Rozs* 13:40 K-tól 13:60 K-ig. *Arpa* 12:40 K-tól 12:70 K-ig, jobb minőségű 16:20 K-tól 18:50 K-ig. *Zab* 14:40 K. *Tengeri* 10:70 K. **Liszt** ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	25:80	24:80	23:70	22:80	22:20	21:80	21:20	18:80	11:30

Buzakorpa finom 8:70 K, durva 8:90 K.

Egyéb magvak: *mák* 60—68 K 1 q., *bab* fehér nagyszemű 30—32 K, aprószemű 34—35 K, *tarka* 26—28 K, *lencse* 24—36 K, *borsó* héjas 18—36 K, *lóhere* 136—160 K, *lucerna* 88—96 K, *baltaczim* 26—28 K.

Takarmányvásár. Réti széna 440—580 fillér, muhar 500—600 fillér, zsupszalma 290—400 fillér, alomszalma 260—320 fillér.

Juhvásár. Belföldi hizalt ürű 38—40 K.

Sertésvásár. Elsőrendű 320—380 kg. nehéz 86—90 fillér, 280—300 kg.-mos 85—90 fillér, öreg 300 kg.-on tuli 87—90 fillér, szerb 84—86 fillér.

Marhavasár. Következő árák jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 60—66—, középminőségű 54—60—, alárendelt minőségű magyar ökör 48—54—, jobb minőségű magyar és tarka tehén 40—58:00, magyar tehén középminőségű 42—62:00, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 42—63:00, szerbiai ökör jobb minőségű 40—64—, kivitel —, középminőségű 50—55—, szerbiai bika 46—64—, szerbia bivaly 30—44—, kiv. 50— koronáig métermázsánként élősúlyban Élő borjú 76—92 K.

KÜHNE E., MOSON, mezőgazdasági gépgyárában

készülnek és az őszi időnyre szállíthatók: egy- és többvasu aczélekék, leggondosabb kivitelben és szerkezetben. Boronák és rögtörő hengerek,

„Mosoni-Drill“ tolókerek-
kes és **„Hungaria-Drill“**
merítőkorongos bevált sorvetőgépek.

Tisztító- és szelelő-rosták, konkolyválasztógépek.

Borsajtók, szőlőzúzó és bogyzók.

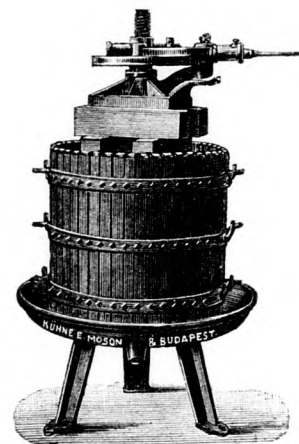
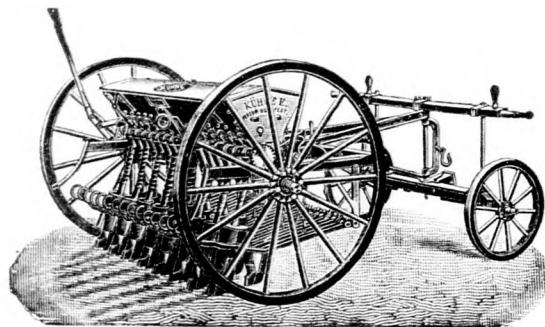
Uj! Szabadalmazott Casali-féle nagy morzsolók erőműhajtásra. Takarmány-készítőgépek.

Takarmánykamra berendezések.

Főraktár:

Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

— Árjegyzék szívesen küldetik. —

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronkint 1:80—4:00 K, csirke 1:60—1:20 K, kappan hizott 5:40 K.—7:60 K. Rucza 2:20—2:80 K. Lud hizott 13—18 K. Pulyka sovány 4—5 K.

Tojás alföldi 52—55 K, erdélyi 52—55 K, ládánként. Tea tojás 100 drb 2:50—3:50 K.

Tejtermékek. Teavaj 2:00—2:20, tejföl 64—80 fillér literenként, főzővaj 1:60—1:70 K, tehénturó 10—12 fillér kg.-ként.

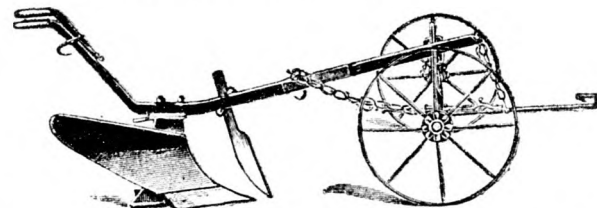
Zöldség. Sárgarépa 100 kötés K. 0:00—0:00 1 q 12:00—16:00 Petrezselyem 100 kötés 0:00—0:00, 1 q 12:—16:—, zeller 100 drb 4:00—9:00, karalábé 1:80—2:60, vöröshagyma 100 kötés 0:—drb 2:00 q 12:—14:—, foghagyma 40—60—, vörösrépa 100 00—, 1—1:60, fehérrépa, fejeskáposzta 00—00—, kelkáposzta 100 drb 2:00—6:00, vöröskáposzta 00—00—, fejesaláta 1:20—1:70, kötött saláta 0:00—0:00, burgonya rózsa 1 q 3:50—3:60, sárga 3:60—4:00.

BÄCHER RUDOLF

kizárólagos ekegyára

Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

Egy és többvasu aczélekék, és talajművelő eszközök elismert elsőrangú gyártmányok.

MELICHÁR FERENCZ

kizárólagos vetőgépgyára

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

A világhírű

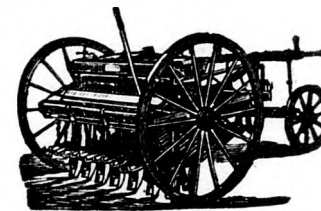
„Unicum Drill“ sorbavető gépek

ugy sik mint hegyes talajon egyaránt kitűnően dolgoznak. Valamennyi magnum egy és ugyanazon vetőkorongokkal, a fogaskerekek kicserélése nélkül vehetők.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

Kívánatra árjegyzék ingyen és bérletve.

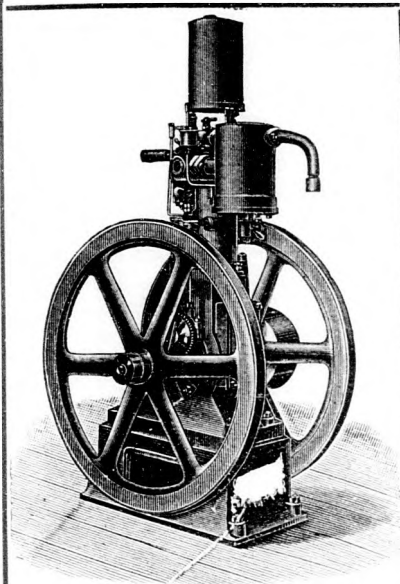
Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

B U D A P E S T E N.

Petroleum és benzinmotoraink,

Msz. 17.

petroleum és benzin
lokomobiljaink

(Bánki szabadalma).

**adómentes és-
ványolajjal
a legolcsóbb
hajtóerő.**

**Hatósági engedély
nélkül
bárhol felállítható.**

**nem tűzveszélyes,
egyszerű, tartós
szerkezetű,
gépészre nincs
szükség.**

*Árjegyzéket kivá
natra küldünk.*

1900. évi forgalom 26000 zsák

Felhívjuk

**a t. cz. gazdaközönség
figyelmét**

**a budapesti
gyapju-aukcziókra**

melyek második sorozata f. é. szeptember
18. és 19-én tartatik meg.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Buda-
pest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények
a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben,
valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket
elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat

HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

652 901. szám.

Borszőlő eladási hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi minister ur rendeletére a kecskeméti állami vinczellériskola (Miklós-telep) ez évi borszőlő termésének azon része, melyet az iskola nem szüretelt le s mely mintegy 1200 métermázsa leendő

folyó évi szeptember hó 9-ik napján délelőtt 10 órakor a helyszinén tartandó nyilvános árverés útján el fog adatni.

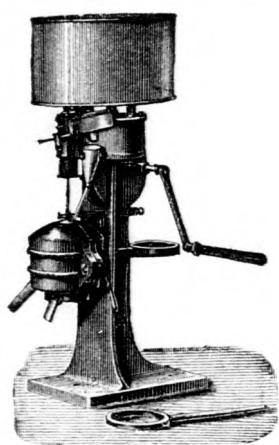
E mennyiség becsléssel állapíttatván meg, a tényleges mennyiség több vagy kevesebb is lehet.

A szőlőt a telep saját munkaerejével szedeti le s a vevőnek a mázsánál netto súlyban készpénzfizetés ellenében adja át.

A szőlő leszüretelése október elsején fog megkezdetni és a vevő tartozik azt azonnal átvenni.

Kecskemét—Miklóstelep, 1901. évi augusztus hó.

A m. kir. vinczellériskola igazgatósága.

A
„Melőtte“
 jelenleg a legjobb és legolcsóbb
**tej-
 fölözőgép**
 (Magy. szabad. 20232. sz.)
 mert

a következő előnyökkel bír:
 Legtartósabb szerkezet!
 Legnagyobb munkabírás!
 Legkönnyebb hajtás!
 Legtökéletesebb fölözés!

FEHÉR MIKLÓS

gépgyár részvénytársaság

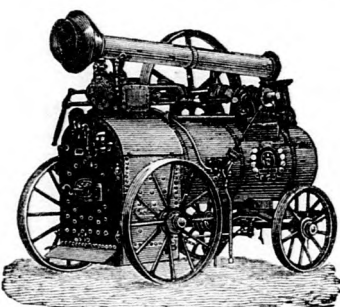
Budapest, V., Külső Váci-ut 80.

Mindenmü tejjgazdasági gépek.

A magyar kir. államvasutak gépgyára gazd. gépeinek eladása.

Használt és jól javított gőzcséplőkészletek. Csereüzletek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG)
 ezelőtt PFANHAUSER AG.
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLÖZŐ-GÉPEK)
 MINDENMÜ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejjgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * RUDAPEST *
 V., Báthory-utca 4. szám.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. sz., II. em.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
 úgy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
 erkölcsi támogatásával

ALAKULT: 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása: 400,000 kor.
 Alapítványok és üzletrészekben 1,200,000 kor.

Összesen: 1,600,000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen.

Az üzlet eredményében a biztosított tagok a díjarányában részesülnek. Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokka minden irányba készséggel szolgál

az igazgatóság

Kurcz Lipót és Társa

photozinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemü nyomtatványhoz szükségelt

Clichéket

Chemigrafia, chromotypa, photo-, (auto)-typia, fametszet stb utján.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosítottak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24% kénsavas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 71—76% kénsavas káli tartalommal,

továbbá

mindennemü egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.

„Patria“ irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)